

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. ДРАГОМАНОВА**

**БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
«ВІСКОНСІНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (США)
В УКРАЇНІ»**

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СФЕРИ -
ОСВІТНЯ СКЛАДОВА СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

**Матеріали
II Міжнародної науково-практичної конференції
(дистанційної)**

Київ – 2014

Соціально-правовий захист національних меншин в системі вищої освіти США

Проблема соціально-правового захисту національних меншин в Україні набула сьогодні особливої актуальності і вимагає негайного вирішення. Різні аспекти цієї проблеми досліджуються вітчизняними вченими (Г.Бевз, В.Кузменко, І.Мигович та ін.). Вартими уваги вважаємо дослідження шляхів вирішення цієї проблеми в зарубіжних країнах, зокрема в США.

Досліджуючи трансформаційні процеси у вищій школі США, слід відзначити поєднання наступності і новачій в американській соціально-педагогічній думці. Особливо важлива проблема – забезпечення загальної демократичної і багатокультурної освіти в Америці XXI століття, що буде сприяти досягненню загальнонаціональної єдності в умовах все більшої етнічної і расової різноманітності. Ця проблема стосується безпосередньо й вищої освіти як з позиції забезпечення її доступності для представників всіх етнічних і расових груп, так і з точки зору структури вищої школи США і змісту вищої освіти, який має відповідати такому етнічному різноманіттю. Це призвело до розвитку окремих напрямків теоретичної думки, які отримали загальну концептуальну назву «багатокультурна освіта» або «полікультурність». Зародження відповідних ідеологій було обумовлено зростанням міграційних потоків в США у другій половині XX ст., а також послідовною демократизацією цієї складної і вразливої для американського суспільства сфери, яка прискорилося після проведення конституційної реформи 1960-х рр. Великий вплив на становлення «полікультурності» здійснили дві теорії. Теорія асиміляції (А. Аптер, О. Паттерсон, А. Шлезінгер) опирається на концепції «плавильного котла» та англоцентризму. Поряд із визнанням культурного і етнічного різноманіття сучасного світу, підкреслюється непостійність і мінливість особистісної належності до певного етносу або культури внаслідок об'єктивних процесів глобалізації і універсалізації суспільства, що призводить до стирання меж етносів і культур. Іншою загальною тенденцією є переважання інтересів групи над інтересами її окремих членів. У зв'язку з цим метою освіти, на думку представників теорії асиміляції, повинно стати намагання до інтеграції суспільства, а не сегрегація. Досягнути суспільної єдності можна тільки через залучення студентів до єдиної загальноамериканської національної державної культури, мови і системи цінностей, які відображені в Конституції США 1787 р. і Декларації незалежності, а також мають певні загальні риси (висока технологічність, капіталістична економіка). Особливе значення в цьому відіграє освіта взагалі і вища освіта зокрема.

У теорії культурного плюралізму (М. Асанте, М. Сейрап) підкреслюється плюралістична природа демократичних суспільств, які базуються на свободі різноманіття і толерантності. Велику роль у соціалізації особистості відіграє етнічна група, оскільки будь-яке складне суспільство має чітку етнічну структуру, а культурна етнічна самоідентифікація особистості визначає її внутрішні структури, стійкість і позитивність у соціальному світі. Теорія культурного плюралізму заперечує положення про вищі і нижчі культури, ідеологію «плавильного котла», підкреслюючи необхідність включення в освіту культурно-значимих етнічних елементів. Концепція культуралізму в практиці вищої освіти США виражається у все більшому розповсюдженні «етнічних» коледжів і університетів з переважно традиційним навчанням представників певних етнічних меншин. До них належать 105 так званих «історично чорних» університетів, які були створені після відміни рабства і сегрегації для етнічного населення, «племінні» коледжі (біля 50), які орієнтовані на надання освіти корінним жителям США.

Структурною складовою системи вищої освіти США є етнічно-расові коледжі, в яких навчаються афроамериканці, американські індіанці, іспаномовне населення країни. Звичайно, після прийняття антидискримінаційного закону в 60-х роках XX ст. було узаконено право расово-етнічних меншин на навчання нарівні з білими американцями в будь-яких освітніх закладах країни. Але історично сформовані групи етнічних коледжів продовжують функціонувати й сьогодні.

Розглянуті концепції стали основою теорії полікультурності або багатокультурної освіти (Дж. Бенке, С. Ньюто, К. Смітер), сутністю якої є ідея гармонійного поєднання етнічного і загальнонаціонального у розвитку особистості. Мета полікультурності – створення відкритого суспільства, в якому представники всіх груп (соціальних, культурних, етнічних) мають можливості для саморозвитку, самоактуалізації зі збереженням унікального культурного походження. Основними характеристиками плюралістичного суспільства, згідно теорії полікультурності, є взаємозалежність, розвиток і співпраця. Формування теорії полікультурності розпочалося у 1980-і рр. Дж. Бенке першим досліджував освітні заклади як соціальні системи у багатокультурному контексті. Концептуальною ідеєю багатокультурної освіти, на його думку, стала «освітня рівність», тобто рівність в отриманні достойної освіти для всіх членів американського суспільства, незалежно від кольору шкіри, релігії, мови. Ця концепція на сьогодні визнана найбільш сучасною і актуальною, оскільки за прогнозами американських демографів, до 2050 року нинішні національні меншини, вірогідно, стануть більшістю.

Досягнення освітньої рівності неможливе без реорганізації системи освіти США, основними об'єктами якої стали: освітня політика, зміст освіти, методи оцінювання і контролю, методика і технологія навчання, підготовка педагогічних кадрів.